

Stikstofcrisis • Een groep duurzame boeren dient vandaag een tienpuntenplan in bij het kabinet. 'Wij schetsen een perspectief voor alle boeren.'

Plan groene boeren: minder stikstof en geen kunstmest

Jelle Brandsma
redactie duurzaamheid&natuur

Terwijl hun collega's wegen blokkeren, komt een groep van circa 2500 boeren met een *Groenboerenplan* dat 'alle boeren' perspectief moet bieden. "Met minder stikstof en zonder kunstmest kunnen boeren een goed inkomen verdienen. Dat is ook voor anderen mogelijk", licht melkveehouder Arie van den Berg toe.

De overheid, supermarkten en banken moeten het over een andere boeg gooien om boeren een toekomst te bieden, betoogt de groep. Het tienpuntenplan wordt vandaag aangeboden aan de ministers Henk Staghouwer (landbouw) en Christianne van der Wal (natuur en stikstof).

"Biologische boeren kunnen een oplossing bieden voor de crisis waarin de landbouw zit", stelt Van den Berg, bestuurslid van het Biohuis, een vereniging van circa 1200 biologische boeren. In Midden-Delfland, tussen Rotterdam en Delft, heeft hij samen met zijn zoon een melkveebedrijf met negentig koeien, in combinatie met kinderopvang op de boerderij.

In het plan staat dat "het klimaat, de bodem- en waterkwaliteit en de biodiversiteit onderwerpen zijn die de landbouw in het hart raken. Er is een grote urgentie om het produceren van voldoende en gezond voedsel veilig te stellen voor de generaties na ons."

Echte prijs

De groep bestaat vooral uit biologisch of biologisch-dynamisch gecertificeerde boeren, maar er zitten ook boeren bij die geen certificaat hebben en op een andere manier duurzame landbouw bedrijven. Behalve Biohuis werkten onder meer Caring Farmers, Federatie van Agro-ecologische Boeren en Herenboeren aan de aanbevelingen.

Het plan wordt ondersteund door onder meer Triodosbank, onderzoekers van het Louis Bolk Instituut en bedrijven die zich hebben verenigd in de Transitiecoalitie Voedsel.

De eerste aanbeveling is om boeren die duurzaam werken een hogere prijs voor hun producten te geven. Dat kan bijvoorbeeld door de btw-tarieven aan te passen waar-

In het kort

Het **Groenboerenplan** is een initiatief van zo'n 2500 boeren

In tien punten schetsen ze een uitweg uit de **landbouwcrisis**

Vandaag wordt het plan aangeboden aan de **ministers**

door er voor biologische boeren meer marge overblijft. De echte prijs voor een product wordt pas duidelijk als alle kosten, ook die van het voorkomen van milieuschade, worden meegenomen. Supermarkten en de overheid moeten daarbij beter samenwerken, is het advies. "Als in de winkel de prijs van niet-duurzaam stijgt ten opzichte van duurzame producten, zal de vraag bij de consument naar biologisch toenemen", zegt Van den Berg.

Een andere aanbeveling is om op een bedrijf niet meer dieren te houden dan er grond beschikbaar is voor het eigen voer en de verspreiding van de mest. "Sluit de kringloop", staat in de aanbevelingen. De groep boeren pleit verder onder meer het kopen van grond door bijvoorbeeld grondbanken en pensioenfondsen aantrekkelijker te maken als zij hun land voor een lange periode verhuren aan duurzame boeren.

Polarisatie

Van den Berg bestrijdt dat er een tekort aan voedsel ontstaat als ook andere boeren geen bestrijdingsmiddelen en kunstmest gebruiken. "Als we doorgaan op de manier waarop de landbouw nu voor het grootste deel werkt, gaan we steeds meer vragen van dieren en van de bodem. Dat gaat zeker niet goed. Als we duurzamer en biologisch gaan produceren is de opbrengst per hectare lager, maar kunnen we Nederland ook op de lange termijn blijven voeden. Daar ben ik van overtuigd. Er zijn heel veel boeren die tegen biologisch werken aan zitten en wat extra zekerheid zoeken om de stap werkelijk te maken."

"Er staan nuttige dingen in het plan", vindt Imke de Boer, hoogleraar dieren en duurzame voedselsystemen. Bijvoorbeeld het idee om verschillende problemen zoals stikstof, klimaat en waterkwaliteit tegelijk aan te pakken.

Het is ook een goed begin voor het maken van een visie op landschap, een gezonde leefomgeving en gezond consumeren, meent zij. "Mijn zorg zit bij de polarisatie. Willen andere boeren dit? Het moet duidelijk zijn dat je geld kunt verdienen met duurzaamheid zonder dat je per se biologisch boer wordt."

Biologische boeren kunnen een oplossing bieden voor de landbouwcrisis

melkveehouder
Arie van den Berg

Duidelijk moet zijn dat je ook als niet-biologisch boer kunt verdienen met duurzaamheid

hoogleraar Imke de Boer